

Nef'î (d.980/1572? – ö.1045/1635?)

- Nef'î, kendisine has bir üslûp sahibi şairlerden biridir. Kaside türünde Türk edebiyatının en büyük üstadıdır. Asıl adı Ömer'dir. Erzurum'un Pasinler (Hasankale) ilçesinde doğmuştur.
- Eğitimini Hasankale ve Erzurum'da tamamlamıştır. Eğitimi sırasında şiir yazmaya başlamış ve ilk şiirleinde Darrî (zarara mensup) mahlasını kullanan şair, daha sonra Nef'î (faydaya mensup) mahlasını almıştır.
- Nef'î, Celalî isyanlarını bastırmaya çalışan Kuyucu Murad Paşa'yla tanışmış, onun yardımıyla İstanbul'a gelerek Divan-ı Hümayun'da kâtip olmuştur.
- I.Ahmet'e sunduğu kasidelerle kendisini tanıtarak, onun iltifatını kazanmıştır. I.Ahmet'e 8 kaside sunan şair, I.Mustafa için hiç kaside yazmamış, Genç Osman için 3, IV. Murad için ise 12 kaside yazmış, asıl şöhretini onun devrinde kazanmıştır.
- Padişahlara olan bu yakınlığı, rakiplerinin düşmanlığına sebep olmakla birlikte devrinde şairler sultanı olmuştur.
- IV. Murad'ın Siham-ı Kazâ'yı okurken, yakınına yıldırım düşmesi üzerine memuriyetten alınarak Edirne'ye sürülmüş; fakat sunduğu kasidelerle affedilerek yeniden İstanbul'da memuriyete başlamıştır.
- IV. Murad'ın emriyle, Bayram Paşa tarafından boğdurularak öldürülmüş, cesedi de denize atılmıştır.
- Şairin Türkçe ve Farsça *Divanı* ile *Siham-ı Kaza* adlı bir hiciv mecmuası vardır. Farsça *Divanı*'nda yer alan *Tuhfetü'l-Uoâk* adlı 97 beyitlik kaside de müstakil bir eserdir.
- Nef'î, çok az yazan, yazdıklarında mükemeliyete ulaşmaya çalışan bir şairdir.
- Nef'î, bir ses ve ahenk şairidir. Bakî'deki ses, onun mübalağalı üslûbu, yüksek perdeden gür sesiyle daha ileri bir merhaleye taşınmıştır. O, âhenkle anlamı birleştirmeyi başarmış, yüksek, ihtişamlı bir söyleyişe sahip bir şairdir. Ondaki ses, ince, narin bir se değil, iniş çıkışları olan, tok sesli bir âhenktir. Devrinden başlarayarak bütün şairler onun kaside üstadı olarak tanımışlardır.
- Nef'î, Arap edebiyatından Mütenebbî, Fars edebiyatından Hâfız, Enverî ve Muhteşem-i Kaşânî gibi şairlerden etkilenmiştir. Sanatının ikinci Örfî, Enverî ve Hakanî gibi Sebk-i Hindî şairlerinin etkisinde kalmıştır. Kendisini "Rum'un Örfî'si" (Akkuş 1993: 218) olarak nitelendirir.
- Farsça Divanı, Türkçe Divanına göre daha çok tasavvufî bir içeriğe sahiptir
- Şiirlerinde açık fakat güçlü bir söyleyişe sahip üslup vardır. Bu açıdan Arap şairlerinden Mütenebbî'ye benzetilir. O, manayı edebî sanatların arkasına gizlemeden, doğrudan doğruya söyleme yoluna gitmiştir.
- Mübalağalarındaki aşırılık ve hayal derinliği bakımından, Örfî ve Enverî'ye benzer. Mübalağa sanatını en iyi kullanan şairlerden biridir.
- Kendisinden üstün şair tanımayan Nef'î, şiirlerinde "ben" zamirini çok fazla kullanan bir şairdir. Başkalarının kendisini anlayamayacağını düşünerek, her fırsatta kendisini

övmüştür. Devlet büyüklerini hatta Paygamber'i övmek için yazdığı kasidelerinde bile, kendini övmek ön plana çıkar.

- Nef'î, 62 kaside ile en çok kaside yazan şairler arasında yer alır. Rahat ve kendinden emin üslubuyla Türk edebiyatında kaside üstadı olmuştur.
- *Siham-ı Kaza'da*, Nev'îzade Atayî, Ganizade Nadirî, Derviş Ali, Halil Paşa, Recep Paşa, Azmîzade Haletî, Kafzade Fa'izî ve Şeyhülislâm Yahya hakkında söylenmiş ağza alınmayacak hicivler vardır.
- Nef'î'nin en önemli özelliği "övgü ve yergi şairi" olmasıdır. O, övgü ve yergide ifrat ve tefrit yolunu seçer. Kırım Hânı'nın hizmetine giren babasını bile hicvetmekten çekinmez.
- O hicvin yaratılışına uygun düştüğünü düşünür: "Kahpe hicvine tenezzül mi ederdüm ammâ / Bir kazâ ile bu da tab'uma çesbân düştü"
- Sadrazam Gürcü Mehmet Paşa, kendisine yazılan ağır hicivler sebebiyle onu öldürtmeye niyetlendiği, ancak şeyhülislâmın fetvâ vermediği söylenmektedir. Onun genel bir kabulü, yazdığı bir hicviden dolayı katledildiği bilinmektedir. Bazı mecmua ve yazma divan nüshalarında bulunan bir şiirindeki şu bentler, katline sebep olarak gösterilmektedir:

Sâhib-hilâfet
Oldu dev âfet
Kuzgun kıyâfet
Anlar da bunda

Nef'î vefâdır
Şî'riyle nâdir
Ol puşt-ı kâfir
Onlar da bunda (Akkuş 1998:100)

- Onun, hicivlerinden ziyade siyasi bazı faaliyetleri sebebiyle öldürülmüş olabileceği de söylenmektedir.

NEF'Î

Der- Na't-ı Seyyid-i Kâinât 'Aleyhi Efdalü's-Salevât

Kaside, Hz. Muhammed'i övmek amacıyla yazılan bir na'ttir. Klâsik edebiyatta, türünün en güzel örneklerinden biri olarak kabul edilir. Na'tin, 1-29. beyitler arası fahriye, 30. beyit girizgâh, 31-41. beyitler arası methiye, 42-45. beyitler arası dua bölümüdür. Nesib bölümünün konusu, şairin kendi sözü ve şairliğinin övgüsüdür.

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Ukde-i ser-rişte-i râz-ı nihânîdür sözüm

Silk-i tesbîh-i dür-i seb'a'l-mesânîdür sözüm

rişte : iplik, tel

silk : iplik, dizi

seb'a'l-mesânî: Tekrarlanan yedi; yedi ayetten meydana gelen ve her rekatte tekrarlanan Fatiha suresi.

"Benim sözüm, gizlilik sırlarının ipucunun düğümüdür. Sözüm ise fatiha suresinin incilerinin dizildiği tesbihin ipidir."

Şair, sözünü gizlilik sırlarının ipucunun düğümüne benzetmektedir (teşbih). Bu düğüm, tesbihin ucunda, tanelerin dağılmasını önleyen "imame"yi hatırlatmaktadır. Gizli sırlar, görülmeyen, gayb âlemine ait ilahî sırlardır. Düğüm çözüldüğünde, tesbih taneleri gibi gizlilik sırları dağılır. Fatiha suresi ise bir inciye benzetilmektedir (teşbih). Şairin sözü ise, incilerin dizildiği tesbihin ipidir. Bu tesbihin imamesi de. Surenin başındaki besmeledir. Tasavvufa göre, Kur'an'ın sırrı besmelede, besmelenin sırrı b harfinde, b harfinin sırrı da altındaki noktadadır. Bu sebeple, besmele her şeyin başı olarak kabul edilir.

Eskiler lafzı diziye (inci vs.), manayı da ipe benzettirler. Nef'î de, şiirinde ilahî bir konuyu anlatmaktadır. Bu sebeple, gizlilik sırlarını öğrenmek isteyenler onun söz ipine tutunmaları gerekir.

Ukde- rişte- tesbih-inci, silk arasında tenasüp vardır.

2. Bir güherdür kim nazîrin görmemişdür rûzgâr

Rûzgâra âlem-i gayb armağanıdır sözüm

güher (gevher,cevher): inci, elmas, yakut, zümrüt gibi değerli taşlar; asıl, yaratılış; bir maddenin özü, kendi kendine var olan (karşıtı araz).

rûzgâr: zaman, devir, âlem; yel

gayb: görünmeyen, bilinmeyen, gizli.

"Benim sözüm âlemin bir benzerini daha görmediği bir cevherdir. Sözüm, bu zamana gayb âleminden getirdiğim bir armağandır."

Nef'î, sözünü benzeri görülmemiş değerli bir inciye benzetmektedir (teşbih). Bunun farklılığı bilinmeyen âlemden gelmesi, yani gizlilik sırlarını/ilahî sırları anlatmasıdır. Gaipten gelen söz vahiydir. Bu ise peygamberlere mahsustur. Şairlere gelen ise ilhamdır. Şair, sözünün orijinalitesini, o zamana kadar benzerinin söylenmediğini söylemekte ve bunun

diğer şairlerin yararlanması için bir armağan olduğunu belirtmektedir. Rûzgârla, zamane şairleri kestedilmektedir (mecaz-ı mürsel).

**3. Rûzgâr ihsânımı bilmiş yâ bilmemiş
Âleme feyz-i hayât-ı câvidânîdür sözüm**

feyz: suyun taşması, bereket, bolluk; eser, tesir; ilim, irfan
câvid : ölümsüz, ebedî, rengi

“Bu devir benim ihsanımı bilmiş veya bilmemiş, önemli değildir. Benim sözüm âleme ebedî/ölümsüz hayatın bereketini verir.”

İhsan, iyilik, ağıştır. Şair, ilahî sırları bildiren sözlerini insanlara armağan ettiğini, bunun kıymetini bilip bilmemenin ise onların elinde olduğunu söylüyor. Onun sözü, âlem ebedî hayatın feyzini, bereketini verir yani ebedî hayatın sırların açıklar. Ebedi hayata kavuşmak isteyenler ise onun sözünün kıymetini bilmelidirler. Burada, “hayât-ı câvidân” ile âb-ı hayât hatırlatılmaktadır (telmîh). Rûzgâr ile, önceki beyitte olduğu gibi insanlar kastedilmektedir (mecâz-ı mürsel).

**4. Ehl olan kadrin bilür ben cevherem medh eylemem
Âlemin sermâye-i deryâ vü kânıdur sözüm**

kân: maden ocağı

cevher: inci, elmas, yakut, zümrüt gibi değerli taşlar; asıl, yaratılış; bir maddenin özü, kendi kendine var olan (karşıtı araz).

Şair, kendisini cevhere, sözünü de deniz ve maden ocaklarının sermayesine benzeterek; sözünün diğer şairlerin söylediklerinin kaynağı olduğunu iddia etmektedir. Asıl olan onun sözüdür. Bu sebeple kendisini övmesine gerek yoktur.

**5. Bî-araz bir cevher-i sâfidür ammâ muttasıl
Ehl-i tab'un zîver-i tîg ü sinânîdür sözüm**

araz: varlığı için bir cevhere muhtaç olan şey.

cevher: inci, elmas, yakut, zümrüt gibi değerli taşlar; asıl, yaratılış; bir maddenin özü, kendi kendine var olan (karşıtı araz).

muttasıl : bağlanmış, eklenmiş, devamlı

tab': tabiat, mizaç, şairlik bk

zîver: süs

tîg: kılıç

sinân: mızrak, süngü

“Benim sözüm saf, arazsız bir cevherdir. Fakat her zaman şairlerin kılıç ve mızraklarının süsüdür.”

Nefî, sözünü arazsız, saf bir cevhere ve şairlerin kılıç ve oklarındaki süslere benzetmektedir (teşbîh). Ayrıca, kılıçların kabzalarının süslenmesine telmih vardır. Arazsız cevher olmaz. Şair burada mübalağa yapmaktadır. “Ehl-i tab” ile şairler, “tîg ü sinan” ile de kalem kast edilmektedir (açık istiare). Şair, burada hiciv yazan şairlerin bile kendi şairlerinden yararlandığını belirtmektedir.

6. Ya' ni kim endîşe-sencân-ı cihânun da'imâ

Hem sarîr-i kilki hem vird-i zebânîdür sözüm

endîşe-sencân: düşünceyi tartan,ölçen

sarîr: kalemin çıkardığı cızırtı.

kilk: kalem

vird: tekrarlanan söz, belirli zamanlarda söylenen dua.

“Yani benim sözüm, cihanın düşüncelerini tartarak söyleyenlerin (şairlerin), her zaman hem kalemlerinin cızırtısı, hem de sürekli tekrarladıkları sözdür.”

**7. Bir benüm gibi cigerdâr ehl-i tab' olmaz dahi
Cevher-i tîğ-i kazâ-yı nâ-gehânîdür sözüm**

cigerdâr : ciğer sahibi, cesaretli, yürekli

nâ-gehânî: ansızın, birdenbire

tab': tabiat, mizaç,şairlik

“Benim kadar yürekli başka bir şair yoktur. Benim sözüm ansızın gelen kaza okunun kılıcının cevheridir.”

**8. Gamze-i dil-ber n'ola reşk eylese endîşeme
Hırz-ı bâzû-yı dil-i sâhib-kırânîdür sözüm**

hırz: korunmak, sığınmak; nazardan korunmak için takılan muska, nazar boncuğu.

hırz-ı bâzû: kola takılan muska.

sâhib-kırân: çok taliqli; iki uğurlu yıldızın yani güneşle müşterinin birleşmesi sırasında doğan bahtı açık kişi; her zaman başarı kazanan hükümdar

“Sevgilinin yan bakışı benim düşüncemi kısıksansa şaşılmaz. çünkü benim sözüm bahtı açık kişinin gönlünün kol muskası gibidir.”

**9. Ol kadar pür-şîvedür gûyâ ki bîkr-i fikrimün
Gamze-i merd-efgen-i nâ-mihribânîdür sözüm**

bîkr: dokunulmamış, bakire kız

bîkr-i fikr: daha önce söylenmemiş düşünce

merd-efgen: yiğit düşüren, öldüren

nâ-mihribân: şefkatsiz, merhametsiz, sevgisiz

“İşve, cilve dolu sözüm, sanki düşünce bakiremin acımasız, yiğit öldüren gamzesidir.”

10. Ol kadar dil-dûzduz gûyâ ki bir şûh âfetün

Nâvek-i müşgîn-kemân-ı ebrûvânîdür sözüm

âfet: büyük felaket, bela; çok güzel insan, sevgili

dil-dûz: gönül delen

nâvek (f): ok

“Sözlüm, o kadar gönülleri etkileyici (delici)dir ki; sanki şuh bir güzelin misk kokulu

yaya benzeyen kaşlarından çıkan bir oktur.”

**11. Âyet-i Nûn ve'l-kalemdür mushaf-ı sînemde yâ
Rüstem-i endişemün tîr ü kemânîdür sözüm**

mushaf : kitap. Kur'ân

Nûn ve'l-kalem: Kur'an'ın 68. suresinin adı.

Rüstem: İran'ın ünlü pehlivanı ve savaşçısı

“Sözüm, Kur'an'a benzeyen göğsümdeki “Nûn ve'l-Kalem” ayetidir veya düşünce Rüstemi'nin attığı ok ve yaydır.”

**12. Bir gülistândur hayâlüm dil şükûfte bülbülü
Ol gülistânun latîf âb-ı revânîdür sözüm**

şükûfte : açılmış, şen, şakrak

revân: akan

“Benim hayalim bir gül bahçesi, gönlüm onun şakıyan bülbülü, sözüm de o gül bahçesinin akan, latif,güzel suyudur.”

**13. Bir şebistândur devâtum hâme zengî hâdimi,
Ol şebistânun arûs-ı dil-sitânîdür sözüm**

şebistân: gece odası, yatak odası

zengî: zenci

hâdim: hizmetçi

arûs: gelin

dil-sitân: gönül alan, gönül çelen

devât: divit, kalem ve hokkadan oluşan yazı takımı.

“Benim hokkam bir gelin odası, kalemim onun zenci hizmetçisi, sözüm de o gelin odasının gönül alıcı, güzel gelinidir.”

**14. Âferiniş tûtî-i endişeme bir dâmdur
Kim o dâmun dâne-i pür-imtinânîdür sözüm**

âferiniş (f): yaratılmışlar, canlılar

tûtî: papağan

dâm. Tuzak

imtinân : bir iyiliğe karşı kendini borçlu görme; bir iyiliği söyleme, başa kakma

“Bütün yaratılmışlar, benim fikir papağanımı yakalamak için tuzak kurmuşlardır. Sözüm ise, o tuzağın minnet borçlu oldukları tanesidir.”

15. Kimse inkâr idemez mâhiyyet-i endişemi

Ehl-i reşkûn nüsha-i ikd-ı lisânîdür sözüm

reşk: kıskanma

nüsha: yazılmış bir şey, suret, muska

mâhiyyet: bir şeyin aslı, esası, içyüzü, içerik

“Benim fikrimin değerini kimse inkar edemez. Sözüm, beni çekemeyen kıskanç

insanların dillerini bağlayan bir muskadır.”

**16. Âfet-i aynü'l-kemâl-i reşk kâr etmez bana
Def-i zahm-ı çeşm-i Hallâk-ı ma'ânîdür sözüm**

ayn : göz; pınar; aslı, kendisi

aynü'l-kemâl: olgun göz

Hallâk-ı ma'ânî: manalar yaratıcısı, bu lakapla anılan İsfehanlı büyük şair Kemaleddin İsmâ'il (ö.635/1237).

“Kıskançlığın en keskin gözünün belası bile bana tesir etmez. Benim sözüm Hallâk-ı ma'ânî'nin gözünün açtığı yarayı bile def eder.”

**17. Hâk-i pâyüm sürme eylerse aceb mi rûzgâr
Unsur-ı ruh-ı Kemâl-i İsfahânîdür sôzüm**

unsur: maddenin parçaları, esas, kök.

Sürme: gözü güçlendirmek için sürülen sürme

“Dünya benim ayağımın toprağını sürme yapsa şaşılır mı? Çünkü benim şiirim Kemâl-i İsfahânî'nin ruhunu meydana getiren temel unsurdur.”

**18. İşte hallâk-ı ma'ânî şimdi geldi âleme
Gûş edün âsârını kim tercemânîdür sözüm**

“İşte gerçek manalar yaratıcısı dünyaya şimdi geldi. Onun izlerine, etkilerine kulak verin. Hepsi benim sözümün tercümanıdır.”

19. Sonra gelsem dehre hallâk-ı ma'ânîden n'ola

Kâleb-i huşk-i hayâle rûh-ı sâîndür sözüm

dehr:dünya

kâleb: vucut, ten, kalıp

sâî: ikinci

“Dünyaya manalar yaratıcısı (Kemaleddin-i İsfahanî)ndan sonra gelsem ne zararı var? Çünkü benim sözüm, hayalin kuru kalıbına ikinci bir ruhtur.”

**20. Nüktede âlem harîf olmaz bana gûyâ benüm
Her ne söylersem cevâb-ı len-terânîdür sözüm**

nükte : ince, zarif söz

harîf : arkadaş, meslektaş

gûyâ : konuşan, söyleyen; sanki, diyelim ki

len-terânî: sen beni göremezsin; A'râf suresi 7. ayet. (Sure7. A'râf).

“İnce, güzel söz söylemede kimse bana eş olamaz. Konuşan, şiir söyleyen sadece benim. Ben ne söylersem hepsi “len-terânî” cevabıdır.”

**21. Her ne söylersem kazâ mazmûnını isbat eder
Anı bilmez ki hitâb-ı imtihânîdür sözüm**

kazâ:Allah'ın takdir ettiği şeylerin gerçekleşmesi

mazmûn:gizlenmiş, nükteli, sanatlı söz

"Kaza, ben ne söylersem onun içindeki anlamı gerçekleştirir. Onlar, sözlerimin imtihan sözü olduğunu bilmezler."

22. Ben ne Keşşâfım ne sâhib-keşf ammâ ma'nide

Mû-şikâf-ı nüktehâ-yı âsmânîdür sözüm

mû-şikâf : kılı kırk yaran, dikkatli

sâhib-keşf: keşif sahibi

Keşşâf: keşfeden; Zemahşerî (ö.1144)'nin tefsirinin adı.

"Ben, manada ne Keşşâf, ne de keşif sahibiyim. Sözüm, semavî (İlahî) nükteleri kılı kırk yararcasına, dikkatlice açıklar."

**23. Binde bir ma'nâyı nazm etmem yine bir lafz ise
Yoklasan mecmû'a-i râz-ı nihânîdür sözüm**

râz: sır

nihanî: gizli, gizlilik

"Sözlerim sadece basit bir sözden ibaret olsaydı, mananın binde birini bile nazm etmezdim. Dikkatlice bakarsan, benim sözüm gizlilik (İlahî) sırlarının toplandığı bir mecmua gibidir."

**24. Hâsid-i kec-rev hayâle râst gelmezse n'ola
Ehl olan yârâne her dem yâr-ı cânîdür sözüm**

hâsid: haset eden, kıskanç

kec-rev: eğri giden, yanlış yolda giden

"Yanlış yoldaki, kıskanç insanlar benim hayallerimi anlayamasalar şaşılır mı? Benim sözüm, şiiirden anlayan, ehil insanlara candan bir dosttur."

25. Ben cihân-ârâ şehenşâh-ı cihân-ı ma'niyem

Sözlerün de pâdişâh-ı kâmrânîdür sözüm

cihân-ârâ:cihanı süsleyen

şehenşâh:şahlar şahı, yüce sultan

kâm-rân: kâm süren, muradına ermiş, bahtiyar

"Ben mana âleminin cihanı süsleyen yüce sultanıyım. Sözüm de bütün sözlerin bahtiyar sultanıdır."

**26. Dönse şemşîr-i hatîbe n'ola şemşîr-i zebân
Mülk-i nazmun hutbe-i emn ü emânîdür sözüm**

şemşîr: kılıç

zebân: dil

emn ü emân: güven, eminlik, korkusuzluk

hatîb: hutbe okuyan

“Dil kılıcı, hatibin kılıcına benzerse bunda ne var? Benim sözüm nazm ülkesinin güven ve korkusuzluk veren hutbesi gibidir.”

27. Tab'umun bir tercemân-ı ter-zebânıdur kalem

Hâmemün bir hem-zebân-ı nüktedânîdür sözüm

tab': tabiat, mizaç, şairlik

ter-zebân: taze dilli

hâme: kalem

hem-zebân: aynı dilli, dildaş

“Kalem, benim şairliğimin taze dilli (orijinal) bir tercümanıdır. Sözüm de, kalemimin nüktedan bir dildaşı, arkadaşıdır.”

28. Pâsbân olmuş bir ejderdür kalem genc-i dile

Kim o gencün şeb-çerâğ-ı pâsbânıdur sözüm

pâsbân: bekçi

genc: hazine

şeb-çerâğ: gece parlayan yakut, ışık

“Kalem, gönül hazinesini bekleyen bir ejderdir. Sözüm, o hazinenin bekçisinin elindeki ışıktır.”

29. Tâ sabâh-ı haşre dek bin mübtelâyı mest eder

Bezm-i aşkun neşve-i ritl-ı girânıdur sözüm

haşr: kıyamet

ritl-ı girân: büyük, dolu kadeh

“Sözüm kıyamet sabahına kadar, aşk meclisinde binlerce müptelayı (âşıkı) sarhoş eden büyük kadehin coşkusunu verir.”

30. Rind-i hüşyâram harâbât-ı mahabbetdür dilim

Âşık-ı her-câyîem vahdet nişânıdur sözüm

hüşyâr:aklı başında, akıllı, ayık

harâbât harabeler, viraneler, meyhaneler

her-câyî: kararsız, sebatsız

“Akli başında, ayık bir rindim, gönlüm sevgi meyhanesidir. Herkese gönül veren, kararsız bir aşıkım, fakat sözüm vahdet nişanıdır.”

31. Olalı peygamber-i âhir-zamâna na't-gû

Âb-ı rûy-ı ümmet-i âhir-zamânîdür sözüm

âhir-zaman: dünyanın son günü, son

na't-gû: na't söyleyen

"Son peygambere na't söylediğimden beri, sözüm ahir zaman ümmetinin yüzü suyudur."

32. Na't-ı şâhenşâh-ı evreng-i nübüvvet kim anın

Feyz-i medhiyle dilin cân-ı cihânıdır sözüm

evreng : taht

"Peygamberlik tahtının en büyük padişahının na'tının feyziyle , sözüm gönül cihanının canıdır."

33. Cân-ı âlem fahr-ı âdem Ahmed-i mürsel ki tâ

Haşr olunca na't-gûy u na't-hânıdır sözüm

"Benim sözüm, evrenin canı, insanlığın övücü, Allah tarafından gönderilmiş peygamber Ahmed için, kıyamete kadar onun niteliklerini söyler."

34. Olalı gavvâs-ı deryâ-yı hayâl-i midhati

Cevherî-i tab'umın zîb-i dükânıdır sözüm

gavvâs: dalgıç

midhat: övgü

zîb: süs

"Onun övgüsünün hayal denizinin dalgıcı olalı, sözüm şairliğiminin mücevherci dükkanını süslemektedir."

35. Ol kadar el verdi ma'nâ feyz-i evsâfiyle kim

Gûyiyâ miftâh-ı genc-i şâygânîdür sözüm

evsâf: vasıflar, özellikler

miftâh: anahtar

genc-i şâygânî: İranlı Hüsrev-i Pervîz'in meşhur 8 hazinesinden biri

"Onun niteliklerinin bereketiyle o kadar anlamlar buldum ki; sözüm sanki Hüsrev'in hazinesinin anahtarıdır."

36. Maşrık-ı subh-ı hidâyetdür senâsiyle dilüm

Mihr-i kudsî -pertev-i kevkeb-feşânıdır sözüm

maşrık: güneşin doğduğu yer

senâ: dua

pertev: ışık

kevkeb-feşân: yıldız saçan

"Onu överken, gönlüm hidayet sabahının doğduğu yer; sözüm ise onun yıldız saçan kutsal ışıklı güneşidir."

**37. Kevkeb-efşân âfitâb olmazsa ger ol maşrıkın
İkd-ı pervîn-i güsiste-rîsmânıdır sözüm**

ikd: gerdanlık

pervîn: ülker yıldızı

güsiste-rismân: ipi kopmuş, dağılmış yıldızlar

“Sözüm, yıldız saçan güneş olmasa bile; o yerin ipi kopmuş ülker yıldızının gerdanlığıdır.”

**38. Başlasam mi’râcını tahkîke âb u tâb ile
Gevher-i şehvâr-ı gûş-ı Ümmühânîdür sözüm**

âb u tâb: coşkunluk, heyecan, parlaklık

şehvâr: iri inci

gûş: kulak

Ümmühân: Hz. Peygamber’in amcasının kızı Hind’in lakabı, miraç onun evinde gerçekleşmiştir.

“Onun miracını, canla başla anlatmaya başlasam; sözüm Ümühanî’nin kulağındaki büyük inci gibi olur.”

**39. Addolinmaz mu’cizâtı hadden efzûn neylesin
Gerçi kim bir râvî-i mu’ciz-beyânîdür sözüm**

add- : saymak

râvî: rivayet eden, aktaran

mu’ciz-beyân: mucize söyleyen

“Sözüm, her ne kadar mucizevi sözler söyleyen bir rivayetçi ise de; peygamberin mucizeleri o kadar fazladır ki, onu anlatmaya gücü yetmez.”

**40. Gerçi ben dûrum cenâbından hele şükürüm budur
Çehre-fersâ-yı cenâb-ı âstânıdır sözüm**

çihre-fersâ: yüz süren

cenâb: şeref, hazret, huzur

“Gerçi, ben onun huzurundan uzağım; ama yine de sözümün onun eşiğine yüz sürmesine şükrediyorum.”

**41. Nef’îyem endîşe-i na’tiyle oldum kâm-yâb
Nâ-murâdân-ı cihâna müjdegânîdür sözüm**

endîşe: düşünce

kâm-yâb: mutluluk bulan

“Ben Nef’îyim; onun na’tının düşüncesiyle bahtiyar oldum. Sözüm, cihanda muradına ermemiş insanlara bir müjdedir.”

**42. Hâk-pây-ı na’t-gûyânam ki arş-ı a’zamın
Zikr ü tesbîh-i lisân-ı kudsiyânıdır sözüm**

arş-ı a'zam: Meleket âlemi

"Ben na't yazanların ayağının toprağıyım. Sözüm, büyük, ilahî arştaki meleklerin bile zikir ve tesbihi olmuştur."

**43. Şâdkâm oldum neşât-ı feyz-i na't-ı pâk ile
Şimdiden sonra du'â-yı şâdmânîdür sözüm**

"Peygamber'in pak na'tının verdiği mutlulukla bahtiyar oldum. Bu sebeple, bundan sonra sözüm mutluluk duası olacaktır."

**44. Tâ ki ma'nâ-yı latîf ü lafz-ı reng-âmîz ile
Rûzgârın bir dil-ârâ dâstânıdır sözüm**

"Renkli sözler ve latif manalarla bezendiğinden beri; sözüm devrin gönülleri süsleyen bir destandır."

**45. Her dem endişemden olsun rûhuna yüz bin selâm
Arşa dek îsâle peyk-i râygânîdür sözüm**

îsâl: ulaştırma

peyk: haberci, haber getirip götür

râygânî: bedava

"Her an, peygamberin ruhuna yüz binlerce selam olsun. Sözüm, bu selamı Arş'a(göklere) kadar ulaştıran gönüllü bir habercidir."